



نسبت سنجی عدالت اجتماعی با آزادی و برابری

غلامرضا ضابط پور کاری

عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل

چکیده

در عرصه حیات فردی، سیاسی و اجتماعی انسان "عدالت" از جمله مسائل بنیادی است که همیشه و در همه جوامع مهم‌ترین دغدغه انسان بوده و ذهن اندیشمندان بسیاری را در اعصار گذشته و معاصر همچون افلاطون، فارابی و... به خود مشغول داشته است؛ از آن جایی که آشکار سازی مفهوم و تحلیل معنایی یک اصطلاح، با بررسی نسبت میان آن با دسته‌ای از واژگان مرتبط همراه است، در مورد عدالت نیز اصطلاحاتی نظیر آزادی، برابری و مساوات جزو مفاهیم مرتبط به شمار می‌آیند که این نوشتار با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی و طرح سوالاتی به چون و چرا می‌پردازد تا به درک معنا و گوهر آن دست یابد. پرسش اصلی این مقاله این است که آیا عدالت اجتماعی بسیط است تا این که عدالت علت و سایر مفاهیم معلول باشند؟ یا این که حصول فضیلت عدالت اجتماعی متوقف بر سایر فضایل است؟ یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد رابطه عدالت اجتماعی با آزادی متقابل است؛ یعنی با نبود عدالت، آزادی محو می‌شود و با نبود آزادی، عدالت. ضمن آن که عدالت اجتماعی را می‌توان برابری افراد در حقوق و وظایف اساسی و حذف امتیازات و نابرابری‌های بی‌وجه و نامعقول و ایجاد تعادلی واقعی میان خواسته‌های متعارض انسان‌ها در ساختار یک نهاد اجتماعی دانست نه حذف تمام برابری‌ها حتی اگر موجه، معقول و به نفع همگان باشد. **واژگان کلیدی:** عدالت اجتماعی، آزادی، برابری و مساوات، تحلیل محتوای کیفی